

Teismo praktikos rinkinys

BENDROJO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. lapkričio 30 d.*

„Valstybės pagalba – Branduolinė pramonė – Vengrijos numatyta pagalba dviem naujiems branduoliniams reaktoriams Pakšo atominėje elektrinėje įrengti – Sprendimas, kuriuo pagalba pripažįstama suderinama su vidaus rinka, jei laikomasi tam tikrų įsipareigojimų – SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktas – Pagalbos suderinamumas su Sąjungos teise, išskyrus valstybės pagalbos teisę – Neatsiejamas ryšys – Branduolinės energijos skatinimas – Euratomo sutarties 192 straipsnio pirma pastraipa – Aplinkos apsaugos principas, principas „teršėjas moka“, atsargumo ir tvarumo principai – Atitinkamos ekonominės veiklos nustatymas – Rinkos nepakankamumas – Konkurencijos iškreipymas – Pagalbos proporcingumas – Valstybės intervencijos poreikis – Pagalbos elementų nustatymas – Viešojo pirkimo procedūra – Pareiga motyvuoti“

Byloje T-101/18

Austrijos Respublika, atstovaujama J. Schmoll, F. Koppensteiner, M. Klamert ir T. Ziniel, padedamų advokato H. Kristoferitsch,

ieškovė,

palaikoma

Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės, atstovaujamos A. Germeaux ir T. Schell, padedamų advokato P. Kinsch,

įstojusios į bylą šalies,

prieš

Europos Komisiją, atstovaujamą K. Blanck, K. Herrmann ir P. Němečková,

atsakovę,

palaikomą:

Čekijos Respublikos, atstovaujamos M. Smolek, J. Vláčil, T. Müller, J. Pavliš ir L. Halajová,

Prancūzijos Respublikos, atstovaujamos E. de Moustier ir P. Dodeller,

* Proceso kalba: vokiečių.

Vengrijos, atstovaujamos M. Fehér, padedamo advokatų P. Nagy, N. Gràcia Malfeito, B. Karsai ir KC C. Bellamy,

Lenkijos Respublikos, atstovaujamos B. Majczyna,

Slovakijos Respublikos, atstovaujamos S. Ondrášiková,

ir

Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, atstovaujamos F. Shibli, L. Baxter ir S. McCrory, padedamų *barrister* T. Johnston,

įstojusių į bylą šalių,

BENDRASIS TEISMAS (trečioji kolegija),

kuri per pasitarimus sudarė pirmininkas M. van der Woude, teisėjai G. De Baere ir G. Steinfatt (pranešėja),

posėdžio sekretorė A. Juhász-Tóth, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

įvykus 2022 m. kovo 10 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą¹

- 1 SESV 263 straipsniu grindžiamu ieškiniu Austrijos Respublika prašo panaikinti 2017 m. kovo 6 d. Komisijos sprendimą (ES) 2017/2112 [dėl] Priemonės / Pagalbos schemos / Valstybės pagalbos SA.38454 – 2015/C (ex 2015/N), kurią Vengrija planuoja įgyvendinti siekdama paremti dviejų naujų branduolinių reaktorių įrengimą Pakšo II atominėje elektrinėje (OL L 317, 2017, p. 45) (toliau – ginčijamas sprendimas).

Ginčo aplinkybės ir ginčijamas sprendimas

- 2 2015 m. gegužės 22 d. Vengrija pranešė Europos Komisijai apie priemonę, užregistruotą numeriu C(2017) 1486; ja siekiama suteikti finansinį įnašą įrengiant du naujus branduolinius reaktorius (5 ir 6 blokus) Pakšo atominėje elektrinėje, Vengrijoje, kurioje jau eksploatuojami keturi branduoliniai reaktoriai. Priemonės, apie kurią pranešta, gavėja yra bendrovė „MVM Paks II Nuclear Power Plant Development Private Company Limited by Shares“ (toliau – bendrovė „Paks II“), kuri bus dviejų naujų reaktorių savininkė ir juos eksploatuos. 100 % bendrovės „Paks II“ akcijų priklauso Vengrijos valstybei, 2014 m. lapkričio mėn. perleidus jos akcijas, iš pradžių visiškai priklausiusias elektros energija prekiaujančiai ir ją gaminančiai bendrovei „Magyar Villamos Művek Zártkörűen Működő Részvénytársaság“ (toliau – MVM grupė).

¹ Pateikiami tik tie šio sprendimo punktai, kuriuos Bendrasis Teismas mano esant tikslinga paskelbti.

- 3 2015 m. lapkričio 23 d. Komisija nusprendė pradėti oficialią tyrimo procedūrą pagal SESV 108 straipsnio 2 dalį dėl priemonės, apie kurią pranešta (OL C 8, 2016, p. 2) (toliau – sprendimas pradėti procedūrą).
- 4 2017 m. kovo 6 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą.
- 5 Priemonė, apie kurią pranešė Vengrija, aprašyta ginčijamo sprendimo 2 skirsnyje. Priemonė susijusi su dviejų rusiškų VVER 1200 (V491) III+ kartos branduolinių reaktorių (5 ir 6 blokų) įrengimu Vengrijoje; juose bus įrengta vandens aušinimo ir tausojimo technologija esant bent 1 000 MW įrengtajai galiai, o jų įrengimą visiškai finansuoja Vengrijos valstybė bendrovės „Paks II“, kuriai priklausys naujieji reaktoriai ir kuri juos eksploatuos, naudai. Šioje atominėje elektrinėje jau eksploatuojami keturi branduoliniai reaktoriai. Šie reaktoriai visiškai priklauso MVM grupei, kurios akcininkė yra Vengrijos valstybė. Keturių jau įrengtų rusiškų VVER-440 (V213) elektrinės blokų įrengtoji galia iš viso siekia 2 000 MW. Šių reaktorių eksploatacija turi būti laipsniškai nutraukta iki 2037 m., o juos pakeis du naujieji reaktoriai, kurie turėtų pradėti veikti atitinkamai 2025 m. ir 2026 m.
- 6 Remiantis 2014 m. sausio 14 d. Rusijos Federacijos ir Vengrijos vyriausybės sudarytu tarpvyriausybiniu susitarimu dėl bendradarbiavimo taikaus branduolinės energijos naudojimo srityje, abi šalys pagal branduolinę programą bendradarbiauja vykdant veikiančios Pakšo atominės elektrinės techninę priežiūrą ir jos plėtrą. Pagal šį susitarimą Rusijos Federacija ir Vengrija paskiria po vieną patyrusią valstybės valdomą ir kontroliuojamą įstaigą, kuri finansiniu ir techniniu požiūriu atsako už savo, kaip projekto rangovės ir vadovės, išipareigojimų, susijusių su dviejų naujų 5 ir 6 blokų su VVER tipo reaktoriais projektavimu, statyba, paleidimu ir išmontavimu, vykdymą. Rusijos Federacija paskyrė akcinę bendrovę „Nizhny Novgorod Engineering Company Atomenergoproekt“ (toliau – JSC NIAEP) naujiems reaktoriams pastatyti, o Vengrija paskyrė bendrovę „Paks II“ jiems valdyti ir eksploatuoti. Šiuo tikslu 2014 m. gruodžio 9 d. JSC NIAEP ir bendrovė „Paks II“ pasirašė susitarimą dėl dviejų naujų 5 ir 6 blokų, kurie turės būti pastatyti Pakšo branduolinės elektrinės aikštelėje, inžinerijos, viešųjų pirkimų ir statybos darbų.
- 7 Tarpvyriausybiniame sutartyje Rusijos Federacija išipareigojo suteikti Vengrijai valstybinę paskolą, skirtą naujųjų Pakšo atominės elektrinės reaktorių įrengimui finansuoti. Šiai paskolai taikomas 2014 m. kovo 28 d. tarpvyriausybinių susitarimas dėl finansavimo numatant 10 mlrd. EUR atnaujinamojo kredito priemonę, kurią galima panaudoti tik naujesiems Pakšo atominės elektrinės 5 ir 6 blokams projektuoti, statyti ir pradėti eksploatuoti. Vengrija iš savo biudžeto papildomai skirs 2,5 mlrd. EUR minėtoms investicijoms finansuoti.
- 8 Vengrija neperves dviejų naujųjų reaktorių pirkimo kainos lėšų į bendrovės „Paks II“ sąskaitas. Didžiąją dalį tų lėšų saugos „Vnesheconombank“ (Rusijos plėtros ir užsienio ekonominių reikalų bankas). Kiekvieno įgyvendintu laikomo etapo pabaigoje „Paks II“ pateiks Rusijos plėtros ir užsienio ekonominių reikalų bankui prašymą sumokėti 80 % mokėtinos sumos tiesiogiai JSC NIAEP. Ji taip pat pateiks prašymą Vengrijos valstybės skolų valdymo agentūrai sumokėti likusius 20 %.
- 9 Ginčijamame sprendime Komisija konstatavo, kad priemonė, apie kurią pranešta, yra valstybės pagalba, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, ir kad SESV 107 ir 108 straipsniai taikytini, net jei nagrinėjama investicija patenka į Euratomo sutarties taikymo sritį. Kalbant apie tiesioginį dviejų naujų reaktorių statybos darbų sutarties sudarymą su įmone JSC NIAEP, pažymėtina, kad Komisija nusprendė, jog dėl to negalėjo būti papildomai iškraipyta konkurencija

ir prekyba atitinkamoje rinkoje, t. y. elektros energijos rinkoje. Buvo vykdoma atskira procedūra, per kurią išnagrinėta, ar Vengrija laikosi viešųjų pirkimų teisės. Komisija nusprendė, kad nagrinėjama priemonė, skirta branduolinei energijai skatinti, siekiama Euratomo sutartyje įtvirtinto bendrojo intereso tikslo, kartu prisidedant prie elektros energijos tiekimo saugumo, ir kad bet kokie galimi iškreipimai yra riboti ir juos atsveria nustatytas ir siekiamas bendras tikslas; šis tikslas turi būti pasiektas proporcingai, visų pirma atsižvelgiant į Vengrijos per procedūrą pateiktus patvirtinimus. Komisija padarė išvadą, kad nagrinėjama priemonė, kurią Vengrija iš dalies pakeitė 2016 m. liepos 28 d., yra suderinama su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą, jei laikomasi ginčijamo sprendimo 3 straipsnyje nustatytų sąlygų. Ginčijamo sprendimo 3 straipsniu Vengrija įpareigojama imtis kelių priemonių, siekiant užtikrinti, kad bendrovė „Paks II“ laikytųsi tam tikrų pareigų ir apribojimų, susijusių, be kita ko, su jos investavimo ar reinvestavimo strategija, aukcionų platformos valdymu ir jos teisiniu bei struktūriniu savarankiškumu.

Šalių reikalavimai

- 10 Austrijos Respublika, palaikoma Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės, Bendrojo Teismo prašo:
 - panaikinti ginčijamą sprendimą,
 - priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.
- 11 Komisija, palaikoma Čekijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos, Bendrojo Teismo prašo:
 - ieškinį atmesti,
 - priteisti iš Austrijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.
- 12 Prancūzijos Respublika, Vengrija, Lenkijos Respublika ir Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė Bendrojo Teismo prašo ieškinį atmesti.

Dėl teisės

- 13 Grįsdama savo ieškinį Austrijos Respublika nurodo dešimt pagrindų. Pirmajame pagrinde ji tvirtina, kad turėjo būti pradėta viešojo pirkimo procedūra siekiant sudaryti sutartį dėl dviejų naujųjų Pakšo atominės elektrinės reaktorių statybos darbų. Antrasis pagrindas grindžiamas klaidingu SESV 107 straipsnio 3 dalies c punkto taikymu, nes dviejų naujųjų reaktorių statyba ir eksploatacija nėra skirta bendrojo intereso tikslui pasiekti. Trečiasis pagrindas grindžiamas neteisingu SESV 107 straipsnio 3 dalies c punkto taikymu – viena vertus, klaidingu „ekonominės veiklos“ ribų nustatymu ir, kita vertus, klaidingomis prielaidomis dėl rinkų nepakankamumo. Ketvirtajame pagrinde siekiama įrodyti priemonės neproporcingumą. Penktajame pagrinde Austrijos Respublika teigia, kad nagrinėjama priemonė neproporcingai iškreipia konkurenciją ir lemia su vidaus rinka nesuderinamą nevienodą požiūrį. Šeštajame pagrinde Austrijos Respublika teigia, kad nagrinėjama priemonė yra investicija į „sunkumų patiriančią projektą“, o tai taip pat neproporcingai iškreipia konkurenciją, nes nebuvo laikytasi Gairių dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti (OL C 249, 2014, p. 1) (toliau – Gairės dėl sunkumų patiriančių įmonių). Septintasis pagrindas grindžiamas dominuojančios padėties elektros energijos rinkoje sukūrimu arba sustiprinimu. Aštuntasis pagrindas susijęs su

Vengrijos didmeninės elektros energijos rinkos likvidumo rizika. Devintasis pagrindas grindžiamas nepakankamu valstybės pagalbos nustatymu. Dešimtasis pagrindas grindžiamas pareigos motyvuoti pažeidimu.

- 14 Per teismo posėdį Austrijos Respublika atsisakė antrojo ir trečiojo pagrindų, tai buvo pažymėta teismo posėdžio protokole. Darytina išvada, kad tų pagrindų nagrinėti nebereikia.

Dėl pirmojo pagrindo, grindžiamo viešojo pirkimo procedūros nevykdymu

- 15 Pirmajame pagrinde Austrijos Respublika tvirtina, kad ginčijamas sprendimas yra neteisėtas, nes nebuvo pradėta viešųjų pirkimų procedūra dėl naujųjų branduolinių reaktorių statybos darbų pavidimo bendrovei „Paks II“. Ji teigia, kad tai, jog JSC NIAEP buvo tiesiogiai pavesta plėtoti ir statyti du naujuosius reaktorius, nepradėjus viešojo konkurso procedūros, pažeidžia 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014, p. 65), ir 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB (OL L 94, 2014, p. 243). Taigi ginčijamas sprendimas negalioja, nes juo pažeidžiamos pagrindinės viešųjų pirkimų teisės nuostatos, kurių laikymasis yra neatsiejamas nuo pagalbos dalyko.
- 16 Austrijos Respublika tvirtina, kad pagal bendrą SESV struktūrą pagalbos procedūros rezultatas negali prieštarauti konkrečioms šios Sutarties nuostatomis. Kitų Sutarties nuostatų nei susijusių su valstybės pagalba laikymasis ypač svarbus tuo atveju, kai tomis kitomis nuostatomis, kaip ir viešųjų pirkimų teise, taip pat siekiama užtikrinti neiškraipytą konkurenciją vidaus rinkoje ir garantuoti veiksmingą valstybės išteklių naudojimą.
- 17 Tai, kad pagalbos sąlygos, kurios yra neatsiejamos nuo jos dalyko ir tikslo, prieštarauja Europos Sąjungos teisei, neišvengiamai turi įtakos jos suderinamumui su vidaus rinka. Kitaip yra tik pagalbos elementų, kurie gali būti laikomi nebūtiniais pagalbos tikslui pasiekti arba jos veikimui užtikrinti, atveju.
- 18 Šiuo atveju tai, kad JSC NIAEP buvo pavesta įrengti naujuosius reaktorius, Austrijos Respublikos nuomone, yra nuo pagalbos dalyko neatsiejama sąlyga. Konkurentų dalyvavimas viešuosiuose pirkimuose būtų galėjęs lemti visiškai kitokią pagalbą, be kita ko, atsižvelgiant į jos dydį ir struktūrą.
- 19 Austrijos Respublikos teigimu, tai, kad ne JSC NIAEP, o bendrovė „Paks II“, kaip būsima dviejų naujųjų branduolinių reaktorių savininkė ir operatorė, yra pagalbos gavėja, šiomis aplinkybėmis neturi reikšmės. Ginčijamo sprendimo 281 ir 283 konstatuojamosiose dalyse Komisija klaidingai paneigė tai, kad tiesioginis statybos darbų sutarties sudarymas buvo neatsiejamas nuo pagalbos dalyko bei tikslo, remdamasi argumentu, kad galimas Direktyvos 2014/25 pažeidimas neleido konstatuoti papildomų konkurencijos ar prekybos elektros energijos rinkoje iškraipymų, nes tokio papildomo iškraipymo visiškai nereikalaujama.
- 20 Austrijos Respublika, palaikoma Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės, priduria, kad bet kuriuo atveju, atsižvelgiant į 2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimą *Austrija / Komisija* (C-594/18 P, EU:C:2020:742), ginčijamos pagalbos atveju nesvarbu, ar tai yra „neatsiejama [pagalbos] sąlyga“, ar net jos „[sąlyga]“, nes valstybės pagalba, kuri pažeidžia Sąjungos teisės nuostatas ar bendruosius principus, apskritai negali būti pripažinta suderinama su vidaus rinka. Tai reiškia, kad

ginčijamame sprendime Komisija turėjo įvertinti priemonę atsižvelgdama į Sąjungos teisės nuostatas dėl viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo. Taigi ji turėjo konstatuoti: kadangi statybos darbų sutartis patenka į Direktyvos 2014/25 taikymo sritį pagal jos 20 straipsnio 1 dalį arba 50 straipsnio c punktą, tiesioginis statybos darbų sutarties sudarymas buvo šiurkštus šios direktyvos pažeidimas.

- 21 Imperatyvių Direktyvos 2014/25 nuostatų pažeidimas pats savaime gali turėti įtakos bendrovei „Paks II“ suteiktos pagalbos dydžiui ir formai, todėl ginčijamas sprendimas yra neteisėtas ir dėl šios priežasties.
- 22 Pirma, Austrijos Respublika kritikuoja tai, kad ginčijamo sprendimo 285 konstatuojamojoje dalyje Komisija remiasi jos inicijuota procedūra dėl išipareigojimų neįvykdymo. Austrijos Respublikos teigimu, procedūros dėl išipareigojimų neįvykdymo baigtis neturi įtakos nei SESV 108 straipsnyje numatytos procedūros, nei šio ieškinio baigčiai. Komisija negalėjo pagalbos, kurią ji turi įvertinti pagal SESV 108 straipsnį, sąlygų nagrinėjimo susieti su procedūros pagal SESV 258 straipsnį, kurios inicijavimas ir tęsimas priklauso nuo jos diskrecijos, baigtimi.
- 23 Antra, Austrijos Respublikos teigimu, Komisija nepaaiškina priežasčių, dėl kurių ji preziumuoja, kad Direktyvos 2014/25 50 straipsnio c punkto taikymo sąlygos, susijusios su galimybe pradėti derybas be išankstinio skelbimo apie pirkimą, yra įvykdytos. Austrijos Respublika primena, kad išimtis turi būti aiškinamos siaurai. Be to, įrodinėjimo pareiga tenka tai šaliai, kuri remiasi atitinkama išimtimi.
- 24 Komisija, Vengrija, Čekijos Respublika, Jungtinė Karalystė ir Prancūzijos Respublika ginčija Austrijos Respublikos ir Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės argumentus.
- 25 Pirma, reikia konstatuoti, kad ginčijamo sprendimo 5.3.2 skirsnyje (279–287 konstatuojamosios dalys) Komisija patikrino pagalbos suderinamumą ne tik su taisyklėmis valstybės pagalbos srityje, bet ir su kitomis Sąjungos teisės nuostatomis. Pagal ginčijamo sprendimo 280 konstatuojamąją dalį Komisija preziumavo, kad, remiantis bendrąja SESV struktūra, ji privalo laikytis valstybės pagalbą reglamentuojančių nuostatų ir kitų su valstybės pagalba nesusijusių specialių nuostatų nuoseklumo ir taip vertinti aptariamą pagalbą suderinamumą su šiomis specialiomis nuostatomis, tačiau tokia pareiga jai tenka tik tuo atveju, kai kalbama apie pagalbos sąlygas, kurios yra taip neatskiriama susijusios su pagalbos dalyku, kad būtų neįmanoma jų nagrinėti atskirai. Remdamasi 2014 m. gruodžio 3 d. Sprendimu *Castelnuovo Energia / Komisija* (T-57/11, EU:T:2014:1021) ji nurodė, kad per vykstančią procedūrą valstybės pagalbos srityje jos pareiga priimti galutinę poziciją, neatsižvelgiant į ryšį tarp pagalbos sąlygų ir atitinkamos pagalbos dalyko, dėl Sąjungos teisės nuostatų, nesusijusių su SESV 107 ir 108 straipsniais, pažeidimo prieštarautų, viena vertus, procesinėms taisyklėms ir garantijoms (iš dalies labai skirtingoms ir sukeliančioms skirtingų teisinių pasekmių), kurios būdingos procedūroms, specialiai numatytoms minėtų nuostatų taikymo kontrolei, ir, kita vertus, administracinės procedūros ir teisių gynimo priemonių savarankiškumo principui. Remiantis šia jurisprudencija, darytina išvada, kad jeigu atitinkama pagalbos sąlyga yra neatskiriama susijusi su pagalbos dalyku, jos suderinamumą su nuostatomis, nesusijusiomis su valstybės pagalba, Komisija turi vertinti vykdydama SESV 108 straipsnyje numatytą procedūrą, o šis vertinimas gali baigtis atitinkamos pagalbos pripažinimu nesuderinama su vidaus rinka. Atvirkščiai, jeigu atitinkama sąlyga gali būti atskirta nuo pagalbos dalyko, Komisija, vykdydama šią procedūrą, neprivalo vertinti jos suderinamumo su nuostatomis, nesusijusiomis su valstybės pagalba.

- 26 Toliau ginčijamo sprendimo 281 konstatuojamojoje dalyje Komisija nusprendė, kad priemonės, apie kurią pranešta, suderinamumo su vidaus rinka vertinimui galėtų padaryti poveikį galimas Direktyvos 2014/25 nesilaikymas, jeigu dėl jo būtų papildomai iškreipta konkurencija ir prekyba elektros energijos rinkoje (rinkoje, kurioje pagalbos gavėja – bendrovė „Paks II“ – vykdytų veiklą). Kadangi toks papildomo iškraipymo poveikis dėl Direktyvos 2014/25 nesilaikymo nebuvo nustatytas, tarp galimo Direktyvos 2014/25 pažeidimo ir pagalbos dalyko nėra „neatsiejamo ryšio“, todėl šis galimas pažeidimas negali turėti įtakos pagalbos suderinamumo vertinimui (ginčijamo sprendimo 283 ir 284 konstatuojamosios dalys).
- 27 Kalbant apie Austrijos Respublikos argumentus, grindžiamus 2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimu *Austrija / Komisija* (C-594/18 P, EU:C:2020:742), pirma, reikia konstatuoti, kad, be kita ko, iš to sprendimo 40, 44 ir 45 punktų matyti, jog ekonominė veikla, kurią skatina pagalba, turi būti suderinama su Sąjungos teise. Pirmajame ieškinio pagrinde nebuvo nurodyta jokie Sąjungos teisės nuostatų pažeidimo dėl remiamos veiklos, t. y. branduolinės energijos gamybos.
- 28 Antra, negalima daryti jokios išvados iš to, kad 2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendime *Austrija / Komisija* (C-594/18 P, EU:C:2020:742) Teisingumo Teismas nenagrinėjo neatsiejamo ryšio egzistavimo. Taip yra todėl, kad byloje, kurioje buvo priimtas tas sprendimas, tariamą Sąjungos teisės principų pažeidimą lėmė pats pagalbos dalykas, t. y. atominės elektrinės plėtra. Taigi nekilo klausimo dėl ryšio su pagalbos sąlyga, kuri skiriasi nuo jos dalyko, egzistavimo.
- 29 Trečia, priešingai, nei teigia Austrijos Respublika, iš 2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Austrija / Komisija* (C-594/18 P, EU:C:2020:742) nematyti, kad Teisingumo Teismas siekė išplėsti Komisijos atliekamos kontrolės apimtį, kai vykdoma valstybės pagalbos suderinamumo su vidaus rinka tikrinimo procedūra. Darydamas nuorodą į 2008 m. balandžio 15 d. Sprendimą *Nuova Agricast* (C-390/06, EU:C:2008:224, 50 ir 51 punktai) Teisingumo Teismas 2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Austrija / Komisija* (C-594/18 P, EU:C:2020:742) 44 punkte priminė, kad jis jau yra nusprendęs, jog valstybės pagalba, kuria pažeidžiamos Sąjungos teisės nuostatos ar bendrieji principai, negali būti pripažinta suderinama su vidaus rinka. Šis principas iš tiesų yra Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos dalis, kaip tai matyti iš 2008 m. balandžio 15 d. Sprendimo *Nuova Agricast* (C-390/06, EU:C:2008:224) 50 punkte pateiktų nuorodų.
- 30 Taigi, atsižvelgiant į tai, kad 2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Austrija / Komisija* (C-594/18 P, EU:C:2020:742) 44 punkte Teisingumo Teismas nurodė suformuotą jurisprudenciją, nėra pagrindo daryti išvadą, kad jis siekė atsisakyti savo jurisprudencijos, pagal kurią reikia atskirti sąlygas, kurios turi neatsiejamą ryšį su pagalbos dalyku, nuo sąlygų, kurios tokio ryšio neturi.
- 31 Be to, Komisijos pareiga per vykstančią procedūrą valstybės pagalbos srityje priimti, neatsižvelgiant į ryšį tarp pagalbos sąlygų ir atitinkamos pagalbos dalyko, galutinę poziciją dėl Sąjungos teisės nuostatų, nesusijusių su SESV 107 ir 108 straipsniais, pažeidimo prieštarautų, viena vertus, procesinėms taisyklėms ir garantijoms (iš dalies labai skirtingoms ir sukeliančioms skirtingų teisinių pasekmių), kurios būdingos procedūroms, specialiai numatytoms minėtų nuostatų taikymo kontrolei, ir, kita vertus, administracinės procedūros ir teisių gynimo priemonių savarankiškumo principui (2008 m. vasario 12 d. Sprendimo *BUPA ir kt. / Komisija*, T-289/03, EU:T:2008:29, 313 ir 314 punktai; taip pat žr. 2014 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Castelnuovo Energia / Komisija*, T-57/11, EU:T:2014:1021, 183 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; šiuo klausimu taip pat žr. 1993 m. birželio 15 d. Sprendimo *Matra / Komisija*, C-225/91, EU:C:1993:239, 44 punktą).

- 32 Taigi reikia atmesti Austrijos Respublikos aiškinimą, kad, atsižvelgiant į 2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimą *Austrija / Komisija* (C-594/18 P, EU:C:2020:742), Komisija nuo šiol privalo tikrinti, ar bet kokia su pagalba susijusi sąlyga ar aplinkybė, net jei jos nėra neatskiriama su ja susijusios, nepažeidžia jokios Sąjungos teisės nuostatos ar bendrojo principo.
- 33 Reikia pridurti, kad tokiu atveju, kaip šioje byloje, kai vyksta dvi atskiros Komisijos kompetencijai priklausančios procedūros, kurių atitinkamų taisyklių ji privalo laikytis, gali kilti pavojus, kad minėtų procedūrų taisyklės taps prieštaringos ar pažeistos, jei Komisija būtų įpareigota vertinti tą pačią pagalbos sąlygą tiek per procedūrą, susijusią su leidimu teikti atitinkamą pagalbą, tiek per procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo.
- 34 Darytina išvada, kad Komisija nepadarė teisės klaidos, kai nusprendė, kad per SESV 108 straipsnyje numatytą procedūrą jos kontrolė turi būti apribota pačia pagalbos priemone ir su ja neatsiejamai susijusiomis sąlygomis.
- 35 Antra, Austrijos Respublika klaidingai tvirtina, kad tai, jog naujų reaktorių statyba buvo patikėta JSC NIAEP, yra neatsiejama pagalbos tikslo sąlyga, nes, jeigu konkurentai būtų dalyvavę vykdant pirkimus, tai būtų galėję lemti visiškai kitokią pagalbą, be kita ko, atsižvelgiant į jos dydį ir struktūrą.
- 36 Šioje byloje nagrinėjama pagalba yra neatlygintinas dviejų naujų branduolinių reaktorių suteikimas bendrovei „Paks II“ eksploatuoti. Klausimas, ar sudarant sutartį dėl šių dviejų reaktorių statybos darbų turėjo būti skelbiamas konkursas, yra susijęs su prekių, kurios bus suteiktos neatlygintinai, gamyba ir tiekimu, todėl jis yra ankstesnis nei pati pagalbos priemonė. Taigi sprendimas sudaryti sutartį dėl dviejų naujų reaktorių plėtros ir statybos darbų nėra pačios pagalbos sąlyga.
- 37 Viešųjų pirkimų procedūros vykdymas ir galimas kitos įmonės paskyrimas reaktorių statybai nepakeistų nei pagalbos dalyko, t. y. dviejų naujų reaktorių neatlygintino suteikimo jų eksploatacijai, nei pagalbos gavėjos – bendrovės bendrovė „Paks II“. Be to, su viešaisiais pirkimais susijusių taisyklių pažeidimas daro poveikį tik atominių elektrinių statybos darbų rinkai ir negali turėti pasekmių rinkoje, kuriai skirta ginčijama pagalba priemonė.
- 38 Kalbant apie viešojo konkurso procedūros nebuvimo įtaką pagalbos dydžiui, pažymėtina, kad Komisija, Vengrija ir Prancūzijos Respublika teisingai tvirtina, kad nebuvo įrodyta, jog kiti konkurso dalyviai būtų galėję tiekti du VVER 1200 technologijos reaktorius geresnėmis sąlygomis arba už mažesnę kainą. Be to, Komisija taip pat teisingai pažymi, kad jos sprendimo dėl valstybės pagalbos teisėtumas nepriklauso nuo to, ar laikomasi Sąjungos viešųjų pirkimų taisyklių, nes, jeigu reaktoriams statyti būtų pasirinkta kita įmonė, vertinimas valstybės pagalbos taisyklių atžvilgiu nepasikeistų. Net jei konkurso procedūros taikymas būtų galėjęs pakeisti pagalbos dydį, ši aplinkybė savaime nebūtų turėjusi jokios įtakos naudai, kurią minėta pagalba suteikė jos gavėjai – bendrovei „Paks II“, nes šią naudą sudarė dviejų naujų reaktorių neatlygintinas suteikimas eksploatuoti. Taigi pagalbos dydžio padidinimas ar sumažinimas šiuo atveju nereiškia nei pačios pagalbos, nei jos antikonkurencinio poveikio pakeitimo.
- 39 Vadinas, Komisija teisingai nusprendė, kad sutarties dėl dviejų naujų reaktorių statybos darbų sudarymas nėra su pagalba neatsiejamai susijusi sąlyga.

- 40 Trečia, kalbant apie Austrijos Respublikos argumentą, kad sprendimu sudaryti statybos darbų sutartį su JSC NIAEP buvo pažeistos Direktyvos 2014/25 nuostatos, nes ši sutartis pateko į jos taikymo sritį pagal jos 20 straipsnio 1 dalį arba 50 straipsnio c punktą, reikia konstatuoti, kad Komisija nagrinėjo Direktyvos 2014/25 taikytinumo klausimą ginčijamo sprendimo 285 konstatuojamojoje dalyje. Dėl klausimo, ar pagal Sąjungos teisę numatyta pareiga pradėti viešojo pirkimo procedūrą dėl dviejų naujųjų Pakšo atominės elektrinės reaktorių inžinerijos, viešųjų pirkimų ir statybos, Komisija pažymėjo, kad bet kuriuo atveju tai, ar Vengrija laikėsi Direktyvos 2014/25/ES, Komisija vertino per atskirą procedūrą, kurioje preliminari išvada remiantis turėta informacija yra ta, kad, sudarant dviejų reaktorių statybos darbų sutartį pagal Direktyvos 2014/25/ES 50 straipsnio c punktą, toje direktyvoje įtvirtintos procedūros netaikytinos.
- 41 Priešingai, nei tvirtina Austrijos Respublika, Komisija, siekdama pagalbos suderinamumo tyrimo ir procedūros dėl išsipareigojimų neįvykdymo rezultatų nuoseklumo, pagrįstai nusprendė, kad ji gali remtis savo vertinimu, atliktu per procedūrą dėl išsipareigojimų neįvykdymo.
- 42 Per procedūrą dėl išsipareigojimų neįvykdymo Komisija buvo įsitikinusi, kad tiesioginis dviejų naujųjų reaktorių statybos darbų sutarties sudarymas nepažeidė Sąjungos teisės viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo srityje. Šis įsitikinimas buvo pagrįstas išsamia techninių reikalavimų, kuriuos Vengrija nurodė siekdama pateisinti konkurso procedūros nebuvimą, analize.
- 43 Atsakydama į Bendrojo Teismo taikant proceso organizavimo priemonę jai pateiktus rašytinius klausimus Komisija patvirtino, kad ginčijamo sprendimo 285 konstatuojamojoje dalyje nurodyta „atskira procedūra“ yra procedūra dėl išsipareigojimų neįvykdymo NIF 2015/4231-32, pradėta prieš Vengriją pagal SESV 258 straipsnį. Per šią procedūrą ir remdamasi kompetentingų Vengrijos valdžios institucijų pateikta informacija ji padarė išvadą, kad dviejų blokų – 5 ir 6 – statybos darbus buvo galima tiesiogiai pavesti bendrovei JSC NIAEP be išankstinio konkurso, nes dėl techninių priešasčių nebuvo konkurencijos, todėl 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/17/EB dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo (OL L 134, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 19) 40 straipsnio 3 dalies c punkto ii papunktis (dabar – Direktyvos 2014/25 50 straipsnio c punkto ii papunktis) buvo reikšmingas.
- 44 Komisijos atsakymą patvirtina dokumentai, šiuo klausimu pateikti pritaikius minėtą proceso organizavimo priemonę, be kita ko, du „NIF dokumentai“, kurių numeriai 2015/4231 ir 2015/4232 ir kuriuose nurodytos procedūros NIF 2015/4231-32 užbaigimo priežastys. Iš jų, be kita ko, matyti, kad Komisija nusprendė, jog argumentas, kad dėl techninių priešasčių sutartis gali būti tiesiogiai sudaryta su rangovu (Direktyvos 2004/17 40 straipsnio 3 dalies c punktas), yra pagrįstas esminių projekto dalių atžvilgiu.
- 45 Iš to paties dokumento, pateikto X.5 priede, taip pat matyti, kad Vengrija išsipareigojo Komisijai skaidriai vykdyti viešųjų pirkimų procedūrą daugumos kitų projekto dalių atžvilgiu ir laikytis pagrindinių vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principų. Per teismo posėdį Komisija papaiškino, kad šis Vengrijos išsipareigojimas atsispindi ginčijamo sprendimo 372 konstatuojamojoje dalyje, kuri aiškintina kartu su jo 285 konstatuojamąja dalimi.
- 46 Be to, iš X.1–X.3 prieduose pateiktų dokumentų matyti, kad Komisijos Jungtinis tyrimų centras (JRC) ir Energetikos generalinio direktorato ekspertai patvirtino „Rosatom“ sukurto VVER 1200 reaktoriaus techninį išskirtinumą, o Vengrija jį pasirinko remdamasi savo teisėtu pasirinkimu, vadovaudamasi racionaliais kriterijais.

- 47 Taip pat negalima sutikti su tuo, kad per pagalbos suderinamumo su vidaus rinka procedūrą būtų ginčijami visi anksčiau priimti sprendimai, dėl kurių jau buvo pradėta atskira procedūra, reglamentuojama specialiosiomis taisyklėmis, kaip tai suprantama pagal 1993 m. birželio 15 d. Sprendimą *Matra / Komisija* (C-225/91, EU:C:1993:239, 44 punktas), kurios skiriasi nuo valstybės pagalbos srityje taikomų taisyklių. Teisinio saugumo principas draudžia Komisijai per valstybės pagalbos procedūrą peržiūrėti statybos darbų sutarties sudarymą, neturint jokios naujos informacijos, palyginti su ta, kurią ji turėjo tuo momentu, kai nusprendė užbaigti procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo. Šiuo klausimu Komisija, atsakydama į Bendrojo Teismo pateiktą klausimą, patvirtino, kad priimdama ginčijamą sprendimą, t. y. 2017 m. kovo 6 d., ji turėjo tą pačią informaciją, kokia rėmėsi priimdama 2016 m. lapkričio 17 d. sprendimą nutraukti prieš Vengriją pradėtą įsipareigojimų neįvykdymo procedūrą dėl tiesioginio statybos darbų sutarties sudarymo su JSC NIAEP.
- 48 Taip pat negalima pritarti Austrijos Respublikos argumentui, kad procedūra dėl įsipareigojimų neįvykdymo negali iš anksto nulemti galimo viešųjų pirkimų teisės pažeidimo vykstant valstybės pagalbos vertinimo procedūrai, nes procedūrai dėl įsipareigojimų neįvykdymo taikomas tikslingumo principas. Tai, kad procedūrai dėl įsipareigojimų neįvykdymo taikomas tikslingumo principas, neturi reikšmės, nes Komisija iš tikrųjų pradėjo tokią procedūrą, per kurią atliko techninių priežasčių, kuriomis rėmėsi Vengrija, analizę ir kuriai pasibaigus padarė išvadą, kad Direktyvos 2014/25 50 straipsnio c punkto sąlygos yra įvykdytos. Per teismo posėdį Komisija nurodė, kad sprendime nutraukti procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo vartojama tikslingumo sąvoka yra susijusi su sprendimo priėmimo momentu, o ne su jo turiniu. Atsakydama į trečiąjį klausimą, pateiktą taikant proceso organizavimo priemonę, Komisija taip pat pažymėjo, kad šios procedūros rezultatas ginčijamo sprendimo 285 konstatuojamojoje dalyje buvo kvalifikuotas kaip „preliminari išvada“ tik dėl to, kad ji bet kada gali inicijuoti naują tokio paties pobūdžio procedūrą, remdamasi nauja informacija.
- 49 Vadinas, Komisija nepadarė teisės klaidos, kai ginčijamo sprendimo tikslais bet kuriuo atveju rėmėsi procedūros dėl įsipareigojimų neįvykdymo rezultatu.
- 50 Darytina išvada, kad pirmasis pagrindas turi būti atmestas.

[*Praleista*]

Dėl penktojo pagrindo, grindžiamo neproporcingu konkurencijos iškreipimu ir nevienodu požiūriu, dėl kurių pagalba tampa nesuderinama su vidaus rinka

- 89 Penktajame pagrinde Austrijos Respublika teigia, kad pagalba yra nesuderinama su vidaus rinka, nes jos suteikimas lemia neproporcingą konkurencijos iškreipimą ir nevienodą požiūrį, dėl kurių atsinaujinančiosios energijos gamintojai išstumiami iš liberalizuotos elektros energijos vidaus rinkos.
- 90 Pirma, Austrijos Respublika teigia, kad nevienodas požiūris apėmė du aspektus, t. y. techninės ir reglamentavimo kilmės.
- 91 Iš pradžių paminėtina, kad reikšmingas didelių bazinės apkrovos pajėgumų iš branduolinės energijos tiekimo subsidijavimas būtų nepalankus pigesnės alternatyvios elektros energijos gamintojams, kurie būtų priversti dirbtinai sumažinti į tinklą tiekiamą elektros energiją, kad nepakenktų tinklo stabilumui laikino elektros energijos rinkos pajėgumų pertekliaus atveju. Taigi

- nagrinėjama pagalba sukeltų struktūrinių ilgalaikės konkurencijos iškraipymų, o gamintojai būtų išstumti iš liberalizuotos elektros energijos vidaus rinkos. Dirbtinis gamybos sumažinimas taip pat paveiktų tarpvalstybinius gamintojus, eksportuojančius savo elektros energiją į Vengriją.
- 92 Be to, Austrijos Respublika tvirtina, kad šiuo atveju visas nekonkurencingo ir neekonomiško projekto planavimo, statybos, išorinio finansavimo ir eksploatacijos pradžios išlaidas padengia valstybė, o atsinaujinančiosios energijos gamintojai gauna gerokai mažesnę pagalbą ir tik su sąlyga, kad laikosi daug griežtesnių suderinamumo sąlygų, apibrėžtų EAA gairėse. Tai reiškia nevienodą požiūrį pagalbos teisės požiūriu į to paties produkto gamintojus, konkuruojančius toje pačioje rinkoje.
- 93 Antra, Austrijos Respublika tvirtina, kad bendrovei „Paks II“ suteikta pagalba iškraipo konkurenciją ir dėl to, kad prieštarauja 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 2003/54/EB (OL L 211, 2009, p. 55), pagrindiniams principams ir, be kita ko, tikslui sukurti vienodas konkurencijos sąlygas visoms Sąjungoje įsisteigusioms elektros energijos įmonėms, taip pat tikslui tiekti vartotojams energiją konkurencingiausia kaina.
- 94 Be to, ginčijamu sprendimu buvo sukurtas precedentas kitai reikšmingai pagalbai kitoms atominėms elektrinėms, kuri galėtų struktūriškai ir neproporcingai iškraipyti konkurenciją visoje elektros energijos vidaus rinkoje.
- 95 Galiausiai, jei, vadovaujantis ginčijamu sprendimu, kiekvienos individualios pagalbos (net ir 12,5 mlrd. EUR dydžio) atskiras vertinimas nepakenktų konkurencijai, visa pagalba galiausiai automatiškai būtų suderinama su vidaus rinka.
- 96 Komisija ir Vengrija ginčija Austrijos Respublikos argumentus.
- 97 Visų pirma, kalbant apie Austrijos Respublikos priekaištą dėl nevienodo požiūrio į atsinaujinančiosios energijos gamintojus, grindžiamą, be kita ko, pagrindiniais Direktyvos 2009/72 principais, reikia priminti, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog valstybė narė gali laisvai nustatyti energijos rūšių derinį (šiuo klausimu žr. 2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Austrija / Komisija*, C-594/18 P, EU:C:2020:742, 79 ir 80 punktus). Taigi Komisija negali reikalauti, kad valstybės finansavimas būtų skirtas alternatyviems energijos ištekliams. Iš to taip pat matyti, kad negalima reikalauti, jog valstybė narė visiems energijos gamintojams nustatytų visiškai vienodas finansavimo ar veiklos sąlygas. Be to, pagal šį reikalavimą bet kokia pagalba konkrečiam energijos gamybos projektui nebūtų teikiama.
- 98 Antra, kaip teisingai pažymėjo Komisija, tam tikro konkurencijos iškraipymo grėsmė būdinga bet kokiai pagalbai. Taigi ji turi būti priimtina iki tam tikros ribos, vertinant pagalbos, skirtos tam tikros veiklos plėtrai palengvinti, suderinamumą su vidaus rinka, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą, o riba viršijama, jei ši pagalba prekybos sąlygas paveikia taip, kad tai prieštarautų bendrajam interesui.
- 99 Ginčijamo sprendimo 391 konstatuojamojoje dalyje Komisija padarė išvadą, kad galimą neigiamą nagrinėjamos pagalbos poveikį bent jau atsveria siekiamas bendrojo intereso tikslas. Šios pagalbos dydis – 12,5 mlrd. EUR – tai veiksny, į kurį reikia atsižvelgti atliekant teigiamo ir neigiamo pagalbos poveikio palyginimą. Vis dėlto, vertinant atskirai, šis veiksny neturi lemiamos reikšmės.

Kadangi kalbama tik apie investicijų į du naujuosius reaktorius, pakeisiančius keturis senuosius reaktorius, kurie bus palaipsniui uždaromi dėl jų eksploatacijos trukmės, sąnaudas ir jokios pagalbos veiklai nenumatyta, poveikis energijos rinkai bus tik ribotas.

- 100 Komisija motyvuotai paaiškino, kokias rinkos dalis galėtų užimti, viena vertus, tik bendrovė „Paks II“ po senųjų reaktorių uždarymo ir, kita vertus, MVM grupė ir bendrovė „Paks II“ per ribotą lygiagretaus senųjų ir naujų reaktorių eksploataavimo Vengrijos rinkoje, taip pat susietose Rumunijos ir Slovakijos rinkose laikotarpį. Kaip matyti iš ginčijamame sprendime pateiktos 10 diagramos, bendrovės „Paks II“ dalis šiose susietose rinkose neviršija 10 %. Remiantis ta pačia diagrama, MVM grupės ir bendrovės „Paks II“ bendros rinkos dalys Slovakijos ir Rumunijos rinkose, susietose su Vengrija, neviršija 20 %. Taigi dviejų naujų reaktorių poveikis rinkos dalių pasidalijimui yra ribotas.
- 101 Kiek tai susiję su energijos vartotojų interesais gauti kuo konkurencingesnę kainą, reikia priminti, kad, remiantis NERA tyrimu, kurio rezultatų Austrijos Respublika neginčija, Pakšo atominė elektrinei ir toliau teks prisitaikyti prie kainų, kaip tai matyti iš ginčijamo sprendimo 113, 365, 369 ir 376 konstatuojamųjų dalių. Kaip Komisija paaiškino, be kita ko, ginčijamo sprendimo 365 konstatuojamojoje dalyje, elektros kainas pirmiausia lemia tam tikroje rinkoje veiklą vykdančių gamintojų ribinės sąnaudos. Atsinaujinančiųjų energijos šaltinių technologijų ribinės sąnaudos nėra didelės, nes daugelį jų galima eksploatuoti nepatiriant kuro sąnaudų. Branduolinių technologijų eksploataavimo sąnaudos taip pat nedidelės. Kita vertus, technologijų, kurios veikia naudojamos kūrą, pavyzdžiui, anglimis kūrenamų elektrinių ir elektrinių su dujų turbinomis, eksploataavimo sąnaudos yra didesnės, todėl didėja elektros energijos kaina. Taigi branduolinė energija veikia prisitaiko prie kainų, o ne jas diktuoja. Vadinas, šiuo klausimu nagrinėjama pagalba neprieštarauja pagrindiniams Direktyvos 2009/72 principams, kuriais remiasi Austrijos Respublika.
- 102 Be to, ginčijamo sprendimo 5.3.8.2 skirsnyje Komisija, be kita ko, išsamiai išnagrinėjo kliūtis naujiems rinkos dalyviams patekti į rinką. Šis klausimas buvo analizuojamas atsižvelgiant į galimą priemonės poveikį Vengrijos rinkai (357–365 konstatuojamosios dalys), jos galimą tarptautinį poveikį (366–371 konstatuojamosios dalys) ir galimą lygiagretaus senųjų ir naujų Pakšo atominės elektrinės reaktorių eksploataavimo poveikį (372–376 konstatuojamosios dalys). Austrijos Respublika neįrodė akivaizdžių šio vertinimo klaidų. Kadangi, kaip teisingai pažymi Komisija, Austrijos Respublika neginčija, kad dėl naujų reaktorių pajėgumų nebus jokio ilgalaikio bendrojo įrengtosios branduolinės galios, kuri, kaip apskaičiuota, sudaro 36 % viso elektros energijos suvartojimo, lygio padidėjimo, keturių Pakšo atominių elektrinių reaktorių pakeitimas dviem naujais reaktoriais, gaminančiais tą patį energijos kiekį ir finansuojamais iš aptariamoms investicinėms pagalbos, negalėtų lemti ryškaus energiją iš kitų šaltinių gamintojų išstūmimo iš rinkos.
- 103 Trečia, reikia atmesti Austrijos Respublikos argumentą, kad ginčijamas sprendimas turi precedento galią kitai reikšmingai pagalbai kitoms atominėms elektrinėms, kuri gali struktūriškai ir neproporcingai iškraipyti konkurenciją visoje elektros energijos vidaus rinkoje. Šiuo klausimu Komisija teisingai konstatuoja, kad ginčijamo sprendimo precedento galia yra ne teisinis, o politinis argumentas, kuris negali lemti to sprendimo negaliojimo.
- 104 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad penktasis pagrindas yra nepagrįstas ir turi būti atmestas.

[*Praleista*]

Dėl septintojo pagrindo, grindžiamo dominuojančios padėties rinkoje sukūrimu arba sustiprinimu

[*Praleista*]

- 125 Austrijos Respublika primena, kad abi bendrovės, eksploatuojančios senuosius ir naujuosius Pakšo atominės elektrinės reaktorius, visiškai priklauso Vengrijos valstybei – ši yra netiesioginė šių bendrovių savininkė per *MVM Hungarian Electricity Ltd.*, – o tai sprendime pradėti procedūrą sukėlė abejonių dėl to, kad naujųjų Pakšo atominės elektrinės reaktorių eksploatacijos pradžia lemtų labai didelę rinkos koncentraciją Vengrijoje.
- 126 Austrijos Respublikos teigimu, ginčijamame sprendime numatytų dviejų minimalių Vengrijos įsipareigojimų nepakanka. Tai, kad abiejų bendrovių valdymas priskirtas skirtingoms ministerijoms, nekeičia fakto, kad galiausiai būtent Vengrijos valstybei, kaip akcijų savininkei, priklauso visos abiejų bendrovių akcijos ir ji gali kontroliuoti šių bendrovių elgesį. Vertinant rinkos koncentraciją funkcinio požiūriu abiejų įmonių akcijos turėtų būti sumuojamos. Ginčijamo sprendimo 353 konstatuojamojoje dalyje Komisijos pateikta nuoroda į jos Suvestinį pranešimą dėl jurisdikcijos pagal 2004 m. sausio 20 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (OL C 95, 2008, p. 1) nekeičia pirma pateikto vertinimo.
- 127 Dėl lygiagretaus senųjų ir naujųjų atominės elektrinės reaktorių eksploatavimo Austrijos Respublika pažymi, jog tai, kad lygiagretus eksploatavimas turėtų vykti tik septynerius metus, negali išsklaidyti abejonių pagal konkurencijos teisę. Iš tikrųjų šiuo laikotarpiu konkurentai būtų išstumti iš rinkos. Be to, numatyta senųjų branduolinių reaktorių uždarymo data nėra garantuota.
- 128 Dar daugiau, Komisija neišnagrinėjo poveikio, sukkelto naujų rinkos dalyvių galimybėms patekti į rinką, be kita ko, kiek tai susiję su laikotarpiu nuo 2026 m. iki 2032 m. ar 2037 m. Ji neatsižvelgė į tai, kad investicijos į atominės elektrinės paprastai prisideda prie valstybės investicijų į atsinaujinančiuosius energijos šaltinius mažėjimo ir kartu reikšmingo visos energijos rinkos koncentracijos didėjimo.
- 129 Dėl išvados, kad bendra MVM grupės ir bendrovės „Paks II“ rinkos dalis susietoje Vengrijos, Slovakijos ir Rumunijos rinkoje neviršija 20 %, Austrijos Respublika mano, kad vien šios aplinkybės nepakanka, kad būtų galima daryti išvadą, jog tarpvalstybinis poveikis automatiškai atmestinas. Austrijos Respublikos teigimu, Komisija taip pat turėjo atsižvelgti, be kita ko, į visos rinkos struktūrą. Atsižvelgiant į tai, kad Pakšo atominė elektrinė, eksploatuojant senuosius reaktorius, jau užėmė daugiau kaip 50 % rinkos Vengrijoje, rizika, kad bus piktnaudžiaujama šia padėtimi ir kad dėl to bus iškraipyta konkurencija, yra akivaizdi.
- 130 Komisija, Vengrija ir Čekijos Respublika ginčija Austrijos Respublikos argumentus.
- 131 Reikia priminti, kad pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą pagalba gali būti patvirtinta, tik jeigu ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendrajam interesui, o tai reiškia, kad reikia palyginti planuojamos pagalbos teigiamą poveikį veiklos, kurią siekiama remti, plėtrai ir neigiamą poveikį, kurį gali padaryti ši pagalba vidaus rinkai (2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Austrija / Komisija*, C-594/18 P, EU:C:2020:742, 101 punktą). Toks neigiamas poveikis konkurencijai atsiranda, be kita ko, tuomet, kai pagalbos gavėjo rinkoje dėl pagalbos sukuriama arba išlaikoma dominuojanti padėtis.

- 132 Šiuo atžvilgiu ginčijamo sprendimo 5.3.8.1 skirsnyje Komisija išnagrinėjo klausimą, ar rinkos koncentracija galimai padidėjo dėl to, kad senieji Pakšo atominės elektrinės reaktoriai bus valdomi ir eksploatuojami kartu su naujaisiais reaktoriais.
- 133 Ginčijamo sprendimo 347 konstatuojamojoje dalyje Komisija pažymėjo, kad Vengrijos elektros energijos gamybos rinkai būdinga gana didelė koncentracija, nes veikianti Pakšo atominė elektrinė (MVM grupė) gamina beveik 50 % visos šalies elektros energijos. Iš ginčijamo sprendimo 349 konstatuojamosios dalies matyti, kad Komisija susirūpino, jog toks bendrovės „Paks II“ ir MVM grupės teisinis atskyrimas nepakankamas arba, nesant papildomų garantijų šiuo klausimu, negalėtų būti išlaikytas. Vis dėlto Komisija nusprendė, kad tam tikra informacija išskleidė jos abejones, t. y. pirma, Vengrijos priemonės tikslas buvo 2025–2037 m. laipsniškai pakeisti turimus Pakšo atominės elektrinės branduolinius pajėgumus, antra, Vengrija teigė, jog MVM grupė ir bendrovė „Paks II“ yra viena nuo kitos nepriklausomos ir nesusijusios, ir, trečia, kaip teigė Vengrija, bendrovė „Paks II“, jos teisių perėmėjai ir visos susijusios įmonės bus visiškai atskirtos teisiniu ir struktūriniu požiūriu ir jos bus prižiūrimos, valdomos bei eksploatuojamos nepriklausomai ir atskirai nuo MVM grupės ir visų jos įmonių, teisių perėmėjų ir susijusių įmonių ir kitų valstybės kontroliuojamų įmonių energijos gamybos, didmeninės prekybos ar mažmeninės prekybos srityse (ginčijamo sprendimo 350–354 konstatuojamosios dalys).

Dėl Pakšo atominės elektrinės įtakos Vengrijos rinkoje ir Sąjungos vidaus rinkoje

- 134 Austrijos Respublika teigia, kad nagrinėjama pagalba rinkoje sukuria dominuojančią padėtį.
- 135 Pirma, Austrijos Respublika tvirtina, kad Pakšo atominė elektrinė su senaisiais reaktoriais jau užima daugiau kaip 50 % rinkos Vengrijoje, o tai leidžia daryti nenuginčijamą dominuojančios padėties egzistavimo prezumpciją. Šis argumentas yra faktiškai klaidingas.
- 136 Remiantis ginčijamo sprendimo 43 konstatuojamąja dalimi, „[MVM grupė], kaip gamintoja, turi didelę rinkos dalį, nes jos pagrindinis gamybos įrenginys, Pakšo atominė elektrinė, 2015 m. pagamino 52,67 proc. šalyje pagaminamo elektros kiekio“. Ši išvada, kaip ir ginčijamo sprendimo 18 ir 347 konstatuojamosios dalys, susijusi su tuo, kokia yra, imant Vengrijoje pagamintą energiją, Pakšo atominės elektrinės dalis. Vis dėlto minėtos procentinės dalys nenurodo Pakšo atominės elektrinės rinkos dalies Vengrijos elektros energijos rinkoje. Minėta elektros energijos rinka veikia matyti iš ginčijamo sprendimo 43 konstatuojamojoje dalyje pateiktos 1 diagramos; joje nurodomas „bendr[as] elektros suvartojim[as] <...> Vengrijoje 2015 m.“ ir pagal ją Pakšo atominės elektrinės rinkos dalis sudaro 36,19 %. Kadangi, kaip Komisija paaiškino ginčijamo sprendimo 47 konstatuojamojoje dalyje, Vengrija yra grynoji elektros energijos importuotoja, importuojanti apie 30 % Vengrijoje suvartojamos elektros, Pakšo atominės elektrinės rinkos dalis dėl minėto importo, kuris apima didelę Vengrijos vidaus suvartojimo dalį, automatiškai sumažėja.
- 137 Taigi Komisija teisingai pabrėžia, kad ginčijamo sprendimo 358 konstatuojamojoje dalyje ji rėmėsi tuo, kad Pakšo atominėje elektrinėje pagaminama elektros energija sudaro 36 % visos Vengrijoje suvartojamos elektros energijos. Be to, ginčijamo sprendimo 358 konstatuojamojoje dalyje Komisija nusprendė, kad, pirma, Pakšo atominėje elektrinėje tuo metu buvo gaminama 36 % visos Vengrijoje suvartojamos elektros energijos, antra, ta dalis mažės atsižvelgiant į numatomą paklausos didėjimą ir, trečia, naujųjų Pakšo atominės elektrinės reaktorių gamybos apimtis turėtų būti panaši, kai senųjų reaktorių eksploatacija bus laipsniškai nutraukta.

- 138 Reikia pridurti, kad rinkos dalys savaime nenulemia dominuojančios padėties, kaip tai teisingai pažymi Vengrija, o yra tik atspirties taškas atliekant rinkos analizę, kurioje turi būti atsižvelgta į visas kitas reikšmingas aplinkybes, pavyzdžiui, patekimo į rinką kliūtis ir rinkos plėtrą per ilgesnį laikotarpį (šiuo klausimu žr. 1978 m. vasario 14 d. Sprendimo *United Brands ir United Brands Continentaal / Komisija*, 27/76, EU:C:1978:22, 66 punktą) arba atitinkamos rinkos struktūrą. Šiuo klausimu Vengrija teisingai primena, kad, viena vertus, Pakšo atominės elektrinės naujųjų blokų statyba yra projektas, kuriuo siekiama, be kita ko, išlaikyti elektros gamybos pajėgumus, o ne juos išplėsti, ir šiuo projektu siūlomas sprendimas numatant elektros energijos trūkumą, kartu prisidedant prie tinklo stabilizavimo, ir, kita vertus, ginčijamo sprendimo 3 straipsnyje nustatytos sąlygos, be kita ko, dėl pelno panaudojimo, komercinių derybų sąlygų ir bendrovės „Paks II“ bei MVM grupės teisinio ir struktūrinio atskyrimo garantijos; tomis sąlygomis siekiama apriboti antikonkurencinį pagalbos poveikį ir dėl jų Vengrija įsipareigojo teikti metines ataskaitas.
- 139 Ginčijamame sprendime Komisija savo vertinimą dėl galimo rinkos iškraipymo grindė visais šiais veiksniais, o Austrijos Respublika neginčijo ekonominių tyrimų, susijusių su dabartine padėtimi ir Vengrijos rinkos bei tarpusavyje susijusių rinkų plėtros prognozėmis, kuriomis rėmėsi Komisija.
- 140 Šiuo klausimu, be kita ko, reikia priminti, kad, kaip matyti iš minėtų tyrimų ir kaip Komisija paaiškino ginčijamo sprendimo 360 ir 388 konstatuojamosiose dalyse, energijos trūkumo Vengrijoje padėtis išliks, todėl laipsniškai nutraukus keturių šiuo metu veikiančių Pakšo atominės elektrinės blokų eksploataciją Vengrija išliks grynoji importuotoja. Be to, remiantis ginčijamo sprendimo 373 konstatuojamąja dalimi, iš NERA tyrimo matyti, kad net lygiagrečiai eksploatuojant naujuosius ir senuosius Pakšo atominės elektrinės reaktorius 2025–2037 m. numatomos didėjančios didžiausios nacionalinės paklausos nepatekins vien nacionalinės elektrinės (taip pat žr. ginčijamo sprendimo 389 konstatuojamąją dalį). Taigi Austrijos Respublikos teiginys, kad 2026–2032 m. lygiagrečiai eksploatuojant senuosius ir naujuosius Pakšo atominės elektrinės reaktorius Vengrijos elektros energijos rinka būtų uždaryta ir būtų kliudoma naujiems rinkos dalyviams patekti į rinką, į kurią Komisija neatsižvelgė ginčijamame sprendime, yra nepagrįstas.
- 141 Kalbant apie priekaištą, susijusį su konkurentais Vengrijos rinkoje ir susietose Vengrijos, Slovakijos ir Rumunijos rinkose, pažymėtina, kad poveikis šioms rinkoms buvo išnagrinėtas ginčijamo sprendimo 357 ir paskesnėse konstatuojamosiose dalyse bei 366 ir paskesnėse konstatuojamosiose dalyse ir į jį buvo atsižvelgta ginčijamo sprendimo 388 konstatuojamojoje dalyje, padarius išvadą dėl konkurencijos iškraipymo ir bendros kompensacijos. Šiuo klausimu reikia priminti, kad, priešingai, nei teigia Austrijos Respublika, nereikia atsižvelgti į abiejų įmonių bendras rinkos dalis, nes, kaip paaiškinta šio sprendimo 152 ir paskesniuose punktuose, bendrovės „Paks II“ nepriklausomumas nuo MVM grupės buvo įrodytas ir užtikrintas.
- 142 Be to, kas išdėstyta, pažymėtina, kad Austrijos Respublikos kritika, kad septyneri lygiagrečios gamybos metai yra laikotarpis, per kurį konkurentai būtų išstumti iš rinkos, todėl išstūmimo iš rinkos poveikis ilguoju laikotarpiu yra neišvengiamas, yra nepagrįsta. Šiuo klausimu reikia priminti, kad ginčijamo sprendimo 387 konstatuojamojoje dalyje Komisija, remdamasi tame sprendime pateiktais tyrimais, padarė išvadą, kad bet kokios kliūtys kitų rūšių gamybos pajėgumams patekti į rinką, ypač per ribotą laikotarpį, kai kartu bus eksploatuojami senieji ir naujieji Pakšo atominės elektrinės reaktoriai, būtų ribotos, nes ateityje atsiradus numatomam bendrosios įrengtosios galios trūkumui, kurį prognozuoja Vengrijos perdavimo sistemos operatorius, į rinką galės patekti kitos gamybos technologijos, atsinaujinantieji energijos šaltiniai, o ne mažą anglies dioksido kiekį į aplinką išskiriantys šaltiniai, neatsižvelgiant į tai, ar naujieji reaktoriai bus pastatyti.

- 143 Galiausiai, kalbant apie galimą naujų ir atsinaujinančiųjų šaltinių energijos gamintojų išstūmimą iš rinkos, reikia atsižvelgti į procesiniuose dokumentuose išdėstytą ir Austrijos Respublikos neginčytą aplinkybę, kad tokia energija dėl savo pobūdžio neužtikrina nepertraukiamos energijos gamybos ir tik vargiai gali prisidėti prie bazinės apkrovos padengimo (žr. ginčijamo sprendimo 181 konstatuojamąją dalį).
- 144 Antra, reikia atmesti Austrijos Respublikos argumentą, kad vertindama galimą rinkos koncentraciją Komisija turėjo atsižvelgti į *Candole Partners* atliktą tyrimą, kuriuo ji rėmėsi nustatydamą nagrinėjamos pagalbos naudą ir kuriame pateikiami su rinkos koncentracija susiję vertinimai. Remdamasi šiuo tyrimu Austrija daro išvadą, kad investicijos į atominę elektrinę paprastai lemia valstybės investicijų į atsinaujinančiuosius energijos šaltinius mažėjimą ir kartu reikšmingą visos energijos rinkos koncentracijos didėjimą.
- 145 Pirma, reikia priminti, kad valstybė narė gali laisvai nustatyti energijos rūšių derinį.
- 146 Be to, šiuo klausimu iš ginčijamo sprendimo 362 konstatuojamosios dalies matyti, kad Vengrijos nacionalinėje strategijoje energijos rūšių derinyje numatomi atsinaujinantieji energijos šaltiniai, remiantis 2020 m. Sąjungos klimato ir energetikos teisės aktų rinkiniu, nacionaliniais atsinaujinančiųjų energijos šaltinių tikslais dėl elektros energijos vidaus rinkos, nustatytais 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičiančioje bei vėliau panaikinančioje Direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB (OL L 140, 2009, p. 16), ir pagrindiniais 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijos tikslais. Dar daugiau, atsižvelgiant į minėtus tikslus ir įsipareigojimus Sąjungos ir nacionaliniu lygmeniu, susijusius su atsinaujinančiąja energija, Vengrija nebūtų išimtis, jeigu būtų taikomi paramos mechanizmai, skirti pradėti eksploatuoti naujas elektrines, gaminančias elektros energiją iš atsinaujinančiųjų energijos šaltinių. Komisija taip pat pažymėjo, kad dalis Vengrijos atsinaujinančiosios energijos schemos veikė nuo 2017 m. sausio mėn., o dėl kitų schemos dalių, susijusių su stambesniais energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių gamintojais, ginčijamo sprendimo priėmimo dieną buvo laukiama patvirtinimo pagal valstybės pagalbos taisykles.
- 147 Antra, Austrijos Respublikos pateikti rinkos koncentraciją vertinantys indeksai skaičiais tik patvirtina tai, ką ginčijamame sprendime jau atskleidžia Komisijos išvados. Herfindalio-Hiršmano indeksas (HHI) rodo vertes, kurios atitinka „didelę rinkos koncentraciją“: šiuo metu – 2 594, 2030 m. (eksploatacijos sutapimo laikotarpiu) – 6 889, o 2040 m. – 2 582. Kadangi Austrija nenurodo, kokiu mastu šio tyrimo duomenys galėjo turėti įtakos vertinant konkurencijos iškraipymo apimtį, reikia atmesti argumentą, kad į *Candole Partners* tyrimą nebuvo atsižvelgta vertinant teigiamo ir neigiamo pagalbos poveikio palyginimą.
- 148 Apibendrinant galima pasakyti, kad ginčijamo sprendimo 372 konstatuojamojoje dalyje Komisija teisingai nusprendė, jog nagrinėjamos pagalbos poveikis rinkai buvo proporcingas, atsižvelgiant į tiekimo saugumo tikslus ir būtinybę kruopščiai parengti Pakšo atominės elektrinės bloką išmontavimą. Austrija neįrodė, kad Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą nagrinėdama rinkos koncentraciją, kuri gali atsirasti dėl nagrinėjamos pagalbos. Vadinas, ši priekaištą reikia atmesti.

Dėl Pakšo atominės elektrinės senųjų ir naujųjų reaktorių lygiagretaus eksploatavimo pratęsimo

- 149 Austrijos Respublikos teigimu, Komisija į ginčijamą sprendimą kaip pagalbos patvirtinimo sąlygą turėjo įtraukti įpareigojimą uždaryti senuosius Pakšo atominės elektrinės reaktorius. Nesant tokios sąlygos, senųjų ir naujųjų reaktorių lygiagretus eksploatavimas teoriškai galėtų tęstis ilgai, todėl nėra aišku, ar Pakšo atominės elektrinės 1–4 reaktoriai nebus eksploatuojami po 2032, 2034, 2036 ir 2037 m., nes eksploatavimo trukmės pratęsimas būtų pageidaujamas arba įgyvendinamas daugelyje valstybių.
- 150 Šiuo atveju sąlygos nurodymas ginčijamo sprendimo rezoliucinėje dalyje nėra imperatyvus reikalavimas siekiant užtikrinti minėto fakto patikimumą. Iš ginčijamo sprendimo 350 konstatuojamosios dalies matyti, kad, pirma, eksploatavimo sutapimo laikotarpis turėtų apsiriboti 2026–2032 m. intervalu ir, antra, visų senųjų Pakšo atominės elektrinės reaktorių eksploatavimas bus nutrauktas iki 2037 m. Branduolinių pajėgumų nutraukimo planas taip pat išdėstytas ginčijamo sprendimo 2 skirsnyje „Išsamus priemonės aprašymas“ pateiktame pagalbos aprašyme; jo 10 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė, kad „[e]ksploatuojant 5 ir 6 blokus ketinama kompensuoti pajėgumų sumažėjimą nutraukus 1–4 blokų (iš viso 2 000 MW) eksploatavimą“ ir kad „Vengrija pažymėjo, kad 1–4 blokai veiks iki atitinkamai 2032, 2034, 2036 ir 2037 m. pabaigos nenumatant galimybės pratęsti jų eksploatavimo laiką“. Taigi pagalbos aprašyme priemonė apibūdinama kaip laipsniškas senųjų Pakšo atominės elektrinės reaktorių branduolinių pajėgumų pakeitimas. Komisijos sprendimas pripažinti pagalbą suderinama su vidaus rinka susijęs tik su tame sprendime aprašyta pagalba, todėl ginčijamu sprendimu pagalba patvirtinta tik tiek, kiek ji atitinka priemonę, apie kurią pranešta.
- 151 Be to, Austrijos Respublikos argumentai, kuriais ginčijamas Vengrijos teiginio, kad numatomas laikotarpis, per kurį keturi šiuo metu naudojami reaktoriai veiktų lygiagrečiai su dviem naujaisiais reaktoriais, turėtų apsiriboti 2026–2032 m. intervalu, nutraukiant visus senųjų reaktorių branduolinius pajėgumus iki 2037 m., patikimumas, nebuvo pagrįsti įrodymais, galinčiais patvirtinti, kad Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą dėl galimo dominuojančios padėties egzistavimo.

Dėl įmonės, eksploatuojančios senuosius Pakšo atominės elektrinės reaktorius, nepriklausomumo nuo įmonės, eksploatuojančios naujuosius tos pačios atominės elektrinės reaktorius

- 152 Kalbant apie antrąjį ir trečiąjį elementus, kuriais Komisija remiasi ginčijamo sprendimo 351–353 konstatuojamosiose dalyse, siekdama išsklaidyti savo susirūpinimą dėl įtakos stiprėjimo Vengrijos energijos rinkoje, t. y. dėl to, kad operatoriai – senųjų Pakšo atominės elektrinės reaktorių operatorius MVM grupė ir naujųjų reaktorių operatorius bendrovė „Paks II“ – nėra susiję arba kad jų veikla nekoordinuojama, pažymėtina, kad Austrijos Respublika iš esmės teigia, jog keturių požymių, kuriais Komisija grindžia savo išvadą dėl teisinio ir struktūrinio atskyrimo, tam nepakanka. Šie požymiai yra tokie: įmonės valdo skirtingos administracijos (MVM grupę – Nacionalinio vystymosi ministerija, o bendrovę „Paks II“ – ministro pirmininko kabinetas), abiejų įmonių valdyboje nėra bendrų direktorių, taikomos garantijos, kuriomis siekiama užtikrinti, kad tarp įmonių nebūtų keičiamasi komerciniu požiūriu slapta ir konfidencialia informacija, o kiekvienos įmonės sprendimų priėmimo įgaliojimai yra atskiri.
- 153 Pirma, Austrijos Respublikos argumentas, kad bendrovė „Paks II“ priklausė MVM grupei, kai ji buvo įsteigta, turi būti atmestas. Iš ginčijamo sprendimo 27 konstatuojamosios dalies matyti, kad bendrovės „Paks II“ akcijos, kurios iš pradžių priklausė MVM grupei, 2014 m. buvo perleistos

- Vengrijos valstybei. Ginčijamas sprendimas buvo priimtas 2017 m. kovo 6 d., todėl tuo metu, kai Komisija priėmė ginčijamą sprendimą, aplinkybė, kad bendrovės „Paks II“ akcijos iš pradžių priklausė MVM grupei, neturėjo reikšmės.
- 154 Antra, teiginys, kuriuo Austrijos Respublika siekia paneigti antrojo kriterijaus, nurodyto ginčijamo sprendimo 352 konstatuojamojoje dalyje (žr. šio sprendimo 152 punktą), t. y. savarankiško sprendimų priėmimo, pagrįstumą, negali būti įtikinamas. Austrijos Respublika tvirtina, kad, nepaisant abiejų energijos gamintojų teisinio ir struktūrinio atskyrimo, tai, kad abiejų bendrovių valdymas patikėtas skirtingoms ministerijoms, nekeičia aplinkybės, kad galiausiai būtent Vengrijos valstybei priklauso visos abiejų bendrovių akcijos ir ji gali joms vadovauti ar koordinuoti šių dviejų bendrovių veiksmus, juo labiau kad kalbama apie tos pačios vyriausybės ministrus ir kad, be kita ko, „ministrui pirmininkui“ Vengrijos vyriausybėje tenka ypatingas vaidmuo.
- 155 Vis dėlto Vengrija teisingai pažymi, kad Austrijos Respublika nepateikė jokių įrodymų, pagrindžiančių teiginį, jog ypatingas Vengrijos vyriausybės Ministro Pirmininko vaidmuo jam leistų kontroliuoti buvusius reaktorius eksploatuojančios bendrovės ir naujuosius reaktorius eksploatuojančios bendrovės strategiją ir jai vadovauti. Austrijos Respublika taip pat nepateikė jokios papildomos informacijos apie galimas nurodymų teises. Konkrečiai kalbant, negalima daryti prielaidos, kad vien tai, jog ministras pirmininkas pagal Vengrijos Konstituciją turi teisę siūlyti atšaukti ministrus, kaip per teismo posėdį teigė Austrijos Respublika, yra pakankamas šių teisiškai atskirų bendrovių koordinuoto valdymo įrodymas.
- 156 Trečia, Austrijos Respublika ginčija Komisijos požiūrį, kuriuo ši vadovavosi ginčijamo sprendimo 353 konstatuojamojoje dalyje nustatydamą bendrovės „Paks II“, jos teisių perėmėjų ir susijusių įmonių teisinį ir struktūrinį nepriklausomumą nuo MVM grupės. Šiuo klausimu Komisija rėmėsi savo Suvestinio pranešimo dėl jurisdikcijos pagal Reglamentą Nr. 139/2004 52 ir 53 punktais. To pranešimo 52 punkte kalbama apie koncentracijas, susijusias su valstybės įmonėmis, ir kaip kriterijus, leidžiantis atskirti vidaus restruktūrizavimą nuo koncentracijos, naudojama aplinkybė, kad įmonės gali „savarankiškai spręsti“.
- 157 Šiuo klausimu Austrijos Respublika nepaaiškina priežasčių, dėl kurių toks požiūris yra neteisingas. Ji tik siūlo taikyti kitokį požiūrį, remdamasi viešųjų pirkimų teise.
- 158 Ši byla nesusijusi su sutartimis, sudarytomis tarp dviejų tam pačiam juridiniam asmeniui priklausančių subjektų. Tokiai situacijai numatyti kriterijai, nustatyti Direktyvos 2014/25 28 straipsnio 2 dalyje, netaikytini klausimui, ar reikia sumuoti dviejų identiškoje rinkoje veikiančių subjektų, kurie abu priklauso valstybei, tačiau struktūriškai yra atskiri, rinkos galią. Direktyvos 2014/25 28 straipsnio 2 dalimi siekiamas tikslas nėra užkirsti kelią dominuojančios padėties sukūrimui ar sustiprinimui. Klausimas, ar „in house“ situacijoje, kai vienas iš subjektų turi teikti paslaugas kitam, pastarasis turi turėti galimybę teikti šias paslaugas nekonkuruodamas su išorės įmonėmis, iš tikrųjų nėra panašus į klausimą, ar rinkoje, kurioje veikia abu subjektai, galimai egzistuoja koncentracija. Minėta viešųjų pirkimų teisės norma nesiekia suderinti dviejų subjektų veiklos toje pačioje rinkoje; ji susijusi su atitinkamų subjektų sudarytos sutarties situacija. Taigi šiai bylai neturi reikšmės tai, kad, remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija viešųjų pirkimų teisės srityje, susijusia su vadinamaisiais „in house“ atvejais, MVM grupė ir bendrovė „Paks II“, kaip nurodo Austrijos Respublika, turėtų būti priskirtos valstybei.

- 159 Austrijos Respublikos nuoroda į sprendimą dėl konkurencijos teisės taip pat nepaneigia Komisijos požiūrio. 2006 m. sausio 10 d. Sprendime *Cassa di Risparmio di Firenze ir kt.* (C-222/04, EU:C:2006:8, 112 ir 113 punktai) Teisingumo Teismas nenustatė, kad visi subjektai, kuriuos teisiškai ar *de facto* kontroliavo tas pats subjektas, buvo laikomi viena įmone, bet nusprendė, kad subjektas, kuris nevykdė jokios kitos ekonominės veiklos, išskyrus kitos įmonės kontrolę, pats buvo laikomas įmone. Vis dėlto tokia ypatinga situacija byloje, kurioje buvo priimtas minėtas sprendimas, neturi jokio ryšio su šios bylos aplinkybėmis.
- 160 Ketvirta, reikia pažymėti, kad struktūrinių garantijų, užtikrinančių MVM grupės ir bendrovės „Paks II“ sprendimų priėmimo savarankiškumą, nustatymą ir išlaikymą užtikrina ginčijamo sprendimo 3 straipsnio penktoji pastraipa, kurioje nustatyta tokia sąlyga: „[b]e to, Vengrija pažada, kad „Paks II“, jos teisių ir pareigų perėmėjai ir susijusios įmonės bus visiškai atskirtos teisiniu ir struktūriniu požiūriu, turės nepriklausomus sprendimų priėmimo įgaliojimus, kaip tai suprantama pagal [suvestinio pranešimo] dėl įmonių susijungimo 52 ir 53 punktus, ir bus [prižiūrimos], valdomos ir eksploatuojamos nepriklausomai ir atskirai nuo [MVM grupės] ir visų jos įmonių, teisių ir pareigų perėmėjų ir susijusių įmonių ir kitų valstybės kontroliuojamų įmonių energijos gamybos, didmeninės ar mažmeninės prekybos srityse“. Be to, ginčijamo sprendimo 4 straipsnyje numatyta, kad „Vengrija teikia Komisijai metines ataskaitas dėl 3 straipsnyje nustatytų įsipareigojimų vykdymo“ ir kad „[p]irmoji ataskaita pateikiama praėjus vienam mėnesiui po pirmųjų „Paks II“ komercinės veiklos finansinių metų pabaigos“. Kaip pabrėžia Vengrija ir Čekijos Respublika, dėl šios sąlygos ir ginčijamo sprendimo 381 konstatuojamosios dalies Komisija nuolat kontroliuos padėtį rinkoje po naujų reaktorių eksploatacijos pradžios Pakšo atominėje elektrinėje. Vengrija teisingai priduria, kad šių sąlygų nesilaikymas lemtų naują Komisijos tyrimą dėl valstybės pagalbos, o tai pakenktų Vengrijos investicijoms į projektą.
- 161 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Komisijos atliktame bendrovės „Paks II“ nepriklausomumo nuo MVM grupės vertinime nepadaryta jokios vertinimo klaidos ir kad nėra įrodymų, patvirtinančių Austrijos Respublikos susirūpinimą dėl to, kad Vengrijos valstybė gali daryti koordinuotą įtaką abiem įmonėms ir taip sustiprinti savo dominuojančią padėtį.
- 162 Vadinasi, septintąjį pagrindą reikia atmesti.

Dėl aštuntojo pagrindo, grindžiamo Vengrijos didmeninės elektros energijos rinkos likvidumo rizika

- 163 Aštuntajame pagrinde Austrijos Respublika tvirtina, kad Komisija nepakankamai atsižvelgė į Vengrijos didmeninės elektros energijos rinkos likvidumo riziką.
- 164 Austrijos Respublika teigia, kad nagrinėjant neigiamas pagalbos ekonomines pasekmes būtina patikrinti poveikį galutinės grandies rinkoms. Pagalbos patvirtinimas neteisėtas, nes rinkos likvidumo sumažėjimo rizika, kurią pati Komisija pripažino ginčijamo sprendimo 377 konstatuojamojoje dalyje, išliktų ir net padidėtų. Likvidumo riziką padidintų keli veiksniai, be kita ko, lygiagretus senųjų ir naujų Pakšo atominės elektrinės reaktorių eksploatavimas palyginti ilgą laiką ir didelė koncentracija Vengrijos elektros energijos rinkoje. Austrijos Respublikos teigimu, Komisija be jokio realaus pagrindo sutiko išsklaidyti savo abejones, kad rinka, kurioje gamybos pajėgumus iš esmės kontroliuoja valstybė, galėtų tapti dar mažiau likvidi, atsižvelgiant į tai, kad tiekimo pasiūla galėtų būti apribota dėl mažo rinkoje esančių dalyvių skaičiaus. Nepakanka konstatuoti, kaip tai padarė Komisija, kad tarp bendrovės „Paks II“ ir valstybės operatorių mažmeninėje rinkoje nėra ryšių, ir priminti kitas ginčijamame sprendime nustatytas pagrindines sąlygas, pagal kurias numatyta Vengrijos garantija dėl pardavimo elektros energijos biržoje ir

aukcionuose. Iš tikrųjų ryšiai vis dar egzistuoja, nes bendrovė „Paks II“, kaip ir MVM grupė, yra kontroliuojama valstybės, kuri, net ir esant tarpinei įmonei, būdama vienintelė savininkė, galėtų priimti visus reikalingus sprendimus, be kita ko, susijusius su personalu. Be to, pagal nacionalinę teisę būtų galima lengvai pakeisti įvairių ministerijų kompetencijų padalijimą, o pačioje vyriausybėje būtų minimaliai bendraujama ir konsultuojamasi. Taigi, nepaisant dviejų įmonių teisinio ir struktūrinio atskyrimo, valstybė galėtų daryti koordinuotą įtaką abiem įmonėms, todėl negalima atmesti dominuojančios padėties rinkoje. Dėl pardavimo elektros energijos biržoje ir aukcionuose garantijos Austrijos Respublika teigia, kad subsidijuojama elektros energija pateks į rinką ir darys tiesioginį poveikį elektros energijos rinkos kainai, nepriklausomai nuo pardavimo būdo. Kadangi nenumatyta jokie minimalaus elektros energijos kiekio, kurį privaloma parduoti tokiu būdu, puikiai galima numatyti MVM grupės ir bendrovės „Paks II“ komercinę strategiją sumažinti elektros energijos tiekimą siekiant padidinti kainas.

- 165 Komisija ir Vengrija teigia, kad aštuntąjį pagrindą reikia atmesti.
- 166 Austrijos Respublika savo aštuntąjį pagrindą, grindžiamą tuo, kad Komisija nepakankamai atsižvelgė į Vengrijos didmeninės elektros energijos rinkos likvidumo riziką, grindžia dviem argumentų grupėmis.
- 167 Pirmiausia reikia atmesti Austrijos Respublikos argumentus, grindžiamus teiginiu, kad bendrovė „Paks II“ užima dominuojančią padėtį.
- 168 Šiuo klausimu, viena vertus, reikia remtis vertinimu, atliktu šio sprendimo 131 ir paskesniuose punktuose nagrinėjant ieškinio septintąjį pagrindą. Kita vertus, reikia pabrėžti, kad šio sprendimo 160 punkte paminėta ginčijamo sprendimo 3 straipsnio penktoje pastraipoje įtvirtinta sąlyga, kuria siekiama užkirsti kelią dominuojančios padėties energetikos rinkoje sukūrimui tuo laikotarpiu, kai bus lygiagrečiai eksploatuojami senieji ir naujieji reaktoriai, numato, kad naujųjų reaktorių valdymo ir eksploatavimo nepriklausomumo garantija ir bet kokių sąsajų su MVM grupe nebuvimas aiškiai apima ir kitas valstybės kontroliuojamas įmones, užsiimančias didmenine ar mažmenine prekyba energija. Ginčijamo sprendimo 379 konstatuojamojoje dalyje padaryta Komisijos išvada, pagal kurią tai, jog buvo atmesta bendrovės „Paks II“ ryšių su valstybės valdomais operatoriais mažmeninėje rinkoje galimybė, padėjo išsklaidyti kai kurias iš Komisijos abejonių, nepaneigia Austrijos Respublikos argumento, kad situacija gali būti lengvai pakeista pagal nacionalinę teisę ir kad pačioje vyriausybės būtų minimaliai bendraujama ir konsultuojamasi. Šiuo klausimu Vengrija teisingai pažymi, kad Komisija pripažino, jog pagalba yra suderinama su vidaus rinka, jei laikomasi sąlygų, taip pat apimančių minėtą įsipareigojimą dėl abiejų įmonių atskyrimo. Atsižvelgiant į ginčijamo sprendimo 4 straipsnyje nustatytą pareigą pateikti metinę ataskaitą, šios sąlygos laikymąsi ir toliau kontroliuoja Komisija.
- 169 Antra, kalbant apie pagamintos energijos paskirstymą, pažymėtina, kad ginčijamame sprendime, visų pirma jo 2.6 skirsnyje, Komisija išreiškė susirūpinimą dėl dabartinių elektros energijos, kurią Pakšo atominėje elektrinėje gamina MVM grupė, didmeninės prekybos struktūrų. Ginčijamo sprendimo 377 konstatuojamojoje dalyje ji nurodė, kad Vengrijos didmeniniame elektros energijos sektoriuje sandoriai dažniausiai sudaromi pagal dvišalius elektros pirkimo susitarimus ir kad Vengrijos elektros energijos biržoje dar nepasiektas pakankamas likvidumo lygis. Ji pažymėjo, kad rinkos galėtų tapti mažiau likvidžios, nes dalyviai galėtų apriboti tiekimo pasiūlymų skaičių rinkoje. Ginčijamo sprendimo 378 konstatuojamojoje dalyje Komisija taip pat nusprendė, kad būdas, kaip naujuosiuose reaktoriuose pagaminta elektra bus parduodama rinkoje, galėtų padaryti didelį poveikį likvidumui ir kad konkurentų galutinės grandies rinkoje sąnaudos galėtų padidėti apribojus jų konkurencines galimybes naudotis svarbiais gamybos

ištekliais (išteklių apribojimas); taip galėtų nutikti, jeigu bendrovės „Paks II“ gaminama elektra būtų parduodama daugiausia pagal ilgalaikes sutartis tik tam tikriems tiekėjams, taip nukreipiant bendrovės „Paks II“ įtaką gamybos rinkoje į mažmeninę rinką.

- 170 Remdamasi šios situacijos analize, Komisija nustatė sąlygas, kuriomis siekiama apriboti likvidumo riziką, Vengrijai išsipareigojant užtikrinti, kad bendrovės „Paks II“ gamyba atitiktų tam tikras prekybos taisykles. Šios taisyklės pateiktos ginčijamo sprendimo 3 straipsnio trečioje ir ketvirtoje pastraipose ir pagal jas numatyta:

„Vengrija užtikrina, kad „Paks II“ atiduodamosios galios prekybos strategija būtų rinkos sąlygomis grindžiama komercinė pelno optimizavimo strategija, įgyvendinama pagal komercinius prekybos susitarimus priimant kainų pasiūlymus skaidrijoje prekybos platformoje arba biržoje. „Paks II“ atiduodamosios galios (išskyrus pačios „Paks II“ suvartojamą energiją) prekybos strategija suformuota taip:

1 pakopa. „Paks II“ parduos bent 30 proc. visos pagamintos elektros sudarydama kitos paros sandorius, vienos dienos sandorius ir ateities sandorius Vengrijos energijos biržoje (HUPX). Galima naudotis kitomis panašiomis elektros biržomis, bet reikia gauti Komisijos tarnybų pritarimą ar sutikimą, kuri jos gali suteikti arba atsisakyti suteikti per dvi savaites po Vengrijos valdžios institucijų prašymo gavimo.

2 pakopa. Likusį „Paks II“ gaminamą elektros kiekį „Paks II“ parduos objektyviomis, skaidriomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis aukciono tvarka. Tokių aukcionų sąlygas nustato Vengrijos energetikos reguliavimo institucija, kaip ir aukcionų reikalavimus, nustatytus „MVM Partner“ (Vengrijos reguliavimo institucijos sprendimas Nr. 741/2011). Vengrijos energetikos reguliavimo institucija taip pat prižiūri tokių aukcionų rengimą.

2 pakopos aukcionų platformai vadovauja „Paks II“ ir pardavimo ir pirkimo pasiūlymai vienodai prieinami visiems licencijas turintiems ar registruotiems prekyautojams vienodomis rinkos sąlygomis. Pirkimo pasiūlymų tarpuskaitos sistema yra patikrintina ir skaidri. Galutinis išigytytos elektros naudojimas niekaip neribojamas.“

- 171 Kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 4 straipsnio, Vengrija taip pat išsipareigojo teikti Komisijai metines ataskaitas dėl ginčijamo sprendimo 3 straipsnyje nustatytų išsipareigojimų vykdymo, todėl Komisija nuolat stebi jų įgyvendinimą.

- 172 Ginčijamo sprendimo 383 ir 384 konstatuojamosiose dalyse Komisija teisingai konstatavo, kad taip buvo užtikrinama, jog naujųjų reaktorių pagaminama elektra bus skaidriai prieinama didmeninėje rinkoje visiems rinkos dalyviams ir kad nekils jokios rizikos, jog bendrovės „Paks II“ pagaminama elektra būtų monopolizuota pagal ilgalaikes sutartis, nes tokio tipo sutartys kelia pavojų rinkos likvidumui. Taigi Komisija teisingai nusprendė, kad galima rinkos likvidumo rizika buvo nedidelė.

- 173 Austrijos Respublika nenurodė, kodėl Komisijos nustatytų sąlygų nepakanka, kad būtų išspręstos problemos, kylančios teikiant pagalbą, kurios pagrindu senųjų reaktorių gamyba bus pakeičiama naujųjų reaktorių gamyba. Likvidumas padidės ir nėra jokių požymių, kad dėl ginčijamo sprendimo 3 straipsnyje nustatytų pagalbos sąlygų konkurencija rinkoje būtų neproporcingai iškraipyta.

- 174 Austrijos Respublikos kritika, kad nenustačius minimalaus parduodamos elektros energijos kiekio MVM grupė ir bendrovė „Paks II“ galėtų įgyvendinti komercinę strategiją – sumažinti elektros energijos tiekimą siekiant padidinti kainas ir parduodant elektros energijos biržose ar aukcionuose, nėra įtikinama. Komisija teisingai primena, kad abi atominės elektrinės turi pasiekti vadinamuosius bazinius pajėgumus, todėl jos negali savavališkai sumažinti reaktorių galios vien tam, kad apribotų elektros energijos tiekimą, nes pakartotinis atominių elektrinių paleidimas apima dideles išlaidas ir didelį darbo krūvį.
- 175 Taigi Komisija nepadarė akivaizdžios vertinimo klaidos, kai nusprendė, kad valstybės pagalbos suteikimas bendrovei „Paks II“, siekiant pakeisti senuosius Pakšo atominės elektrinės reaktorius naujaisiais, atitinka SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą, kiek tai susiję su didmeninės elektros energijos rinkos likvidumu.
- 176 Vadinasi, aštuntasis pagrindas yra nepagrįstas ir turi būti atmestas.

Dėl devintojo pagrindo, grindžiamo nepakankamu valstybės pagalbos nustatymu

- 177 Devintajame pagrinde Austrijos Respublika tvirtina, kad Komisija aiškiai nenustatė pagalbos elemento. Konkrečiai kalbant, nebuvo paminėtos skolos finansavimo ir atliekų tvarkymo sąnaudos.

[*Praleista*]

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (trečioji kolegija)

nusprendžia:

- 1. Atmesti ieškinį.**
- 2. Austrijos Respublika padengia savo ir Europos Komisijos patirtas bylinėjimosi išlaidas.**
- 3. Čekijos Respublika, Prancūzijos Respublika, Liuksemburgo Didžioji Hercogystė, Vengrija, Lenkijos Respublika, Slovakijos Respublika ir Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė padengia savo bylinėjimosi išlaidas.**

Van der Woude

De Baere

Steinfatt

Paskelbta 2022 m. lapkričio 30 d. viešame teismo posėdyje Liuksemburge.

Parašai.